

Natuurtoets

Californië II

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v.
een bestemmingsplan

projectnummer 414652.00
definitief revisie 01
27 februari 2018

Natuurtoets

Californië II

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN t.b.v. een bestemmingsplan

projectnummer 414652.00

definitief revisie 01
27 februari 2018

Auteur

Bernice Sepers

Opdrachtgever

Californië BV
Postbus 6140
5960 AC Horst

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
3-8-2020

beschrijving revisie 01
definitief

goedkeuring
M. Fransen

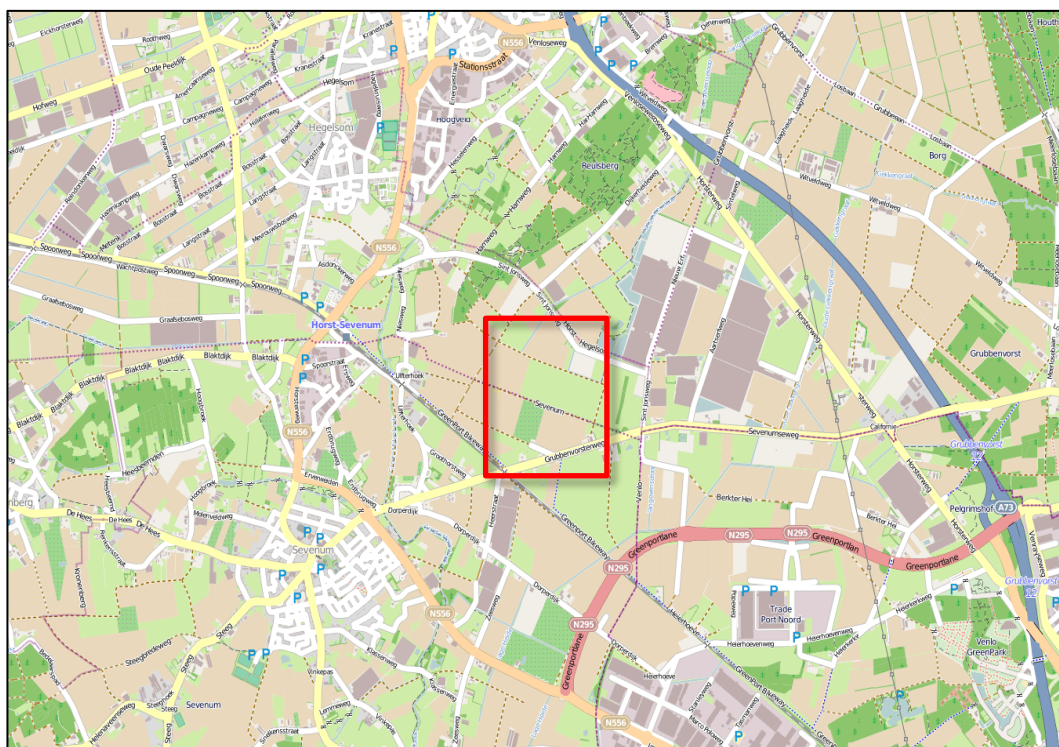
vrijgave
P.M.F.G. Kennes

Inhoudsopgave

Blz.

Conclusies en advies	1
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Planvoornemen	6
1.3 Doel en onderzoeksvragen	6
1.4 Leeswijzer	7
2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Soortbescherming	8
2.3 Gebiedsbescherming	9
2.3.1 Natura 2000	9
2.3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
3 Methodiek	11
3.1 Algemeen	11
3.2 Bureauonderzoek	11
3.3 Terreinbezoek	12
3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	12
4 Resultaten	13
4.1 Gebiedsbeschrijving	13
4.2 Beschermden soorten	15
4.2.1 Resultaten bureauonderzoek	15
4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	16
4.2.3 Samenvatting beschermden soorten	23
4.3 Beschermden gebieden	24
5 Toetsing	27
5.1 Effectbepaling plan	27
5.2 Toetsing effect op beschermden soorten	27
5.2.1 Vogels	27
5.2.2 Zoogdieren	30
5.2.3 Reptielen en amfibieën	31
5.3 Effecten op beschermden gebieden	33
5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden	33
5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	33
6 Bronnen	34
Bijlage	

Bijlage I: Wettelijk kader

Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron: Globespotter, 2016.

Conclusies en advies

De Californië BV is voornemens om als onderdeel van het Klavertje 4 gebied glastuingebied Californië II te realiseren binnen de gemeente Horst aan de Maas. Deze ontwikkeling is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat het plan niet in strijd is met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het plangebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

Conclusies: Beschermde gebieden

In het plangebied is geen NNN-gebied of Natura 2000-gebied aanwezig. Er komen wel beschermde gebieden (N2000-gebieden) voor in de invloedssfeer van het plangebied. De Natura 2000-gebieden kunnen mogelijk negatieve effecten ondervinden van de stikstofemissie die bij voorliggend plan mogelijk vrijkomt. Om hier uitsluitel over te geven dienen AERIUS berekeningen te worden uitgevoerd.

Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja, Natura 2000-gebieden
Effecten?	Mogelijk
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Ja, AERIUS berekeningen
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Ja, indien ontwikkelingsruimte (In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)) beschikbaar is

Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- *Vogels met een jaarrond beschermd nest – kerkuil, steenuil en torenvalk (aanwezig en mogelijk essentieel leefgebied);*
- *Vogels waarvoor voldoende functioneel leefgebied aanwezig moet blijven – zomertortel.*
- *Algemene broedvogels (nestplaatsen in de bebouwing en vegetatie);*
- *Zoogdieren – das (mogelijk essentieel leefgebied);*
- *Reptielen – levendbarende hagedis (aanwezig en mogelijk essentieel leefgebied);*
- *Amfibieën – kamsalamander en poelkikker (mogelijk essentieel leefgebied).*

In figuur 1 is de verwachte aanwezigheid van bovenstaande soorten weergegeven.

Figuur 1. Globale impressie voorkomen natuurwaarden in het plangebied (rood omkaderd).
Bron: Globespotter, 2016.

Kerkuil en steenuil , torenvalk , zomertortel , algemene broedvogels ,
das , levenbarende hagedis , kamsalamander , poelkikker .

In onderstaande tabel is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende plan. Aangegeven is of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming en onder welke voorwaarden het plan uitvoerbaar is.

Tabel. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Is het plan uitvoerbaar?
Kerkuil en steenuil	Mogelijk (bebouwing, paaltjes en vegetatie)	Nog onduidelijk*	Nog onduidelijk*	Ja De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden: Kerkuil: 1 februari - half oktober** Steenuil: 15 februari - 15 april**
Torenavalk	Ja (broedgeval in torenvalkkast)	Nee, mits soortspecifieke maatregelen worden genomen	Nee	Ja, mits de torenvalkkast voor het broedseizoen en voor de start van de werkzaamheden naar de rand van het plangebied wordt verplaatst.
Zomertortel	Ja (broedbiotoop in opgaande vegetatie rondom poel)	Nee, maar zeldzame soort, rekening houden gewenst	Nee	Ja, indien onderstaande opties worden opgevolgd: Optie 1: poel en omringende opgaande vegetatie behouden Optie 2: werkzaamheden aan vegetatie rondom poel uitvoeren buiten broedseizoen
Algemene broedvogels	Ja (broedbiotoop in vegetatie en bebouwing)	Nee, mits soortspecifieke maatregelen worden genomen	Nee	Ja, door het nemen van soortspecifieke maatregelen.
Das	Mogelijk (vegetatie)	Nog onduidelijk*	Nog onduidelijk*	Ja De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden: Optimale periode gedurende hele jaar, tenzij koude periode**
Levendbarende hagedis	Mogelijk (schrале bermen)	Nog onduidelijk*	Nog onduidelijk*	Ja De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden: april - mei of juni - september**
Kamsalamander en poelkikker	Mogelijk (poel en sloten)	Nog onduidelijk*	Nog onduidelijk*	Ja De verwachting is dat de ontheffing verleend wordt met aanvullende maatregelen

				Voorafgaand aan de realisatie moet tijdig aanvullend onderzoek plaatsvinden: Kamsalamander: februari – juni** Poelkikkers: mei - juni of half april - eind mei**
--	--	--	--	--

* Bij voorliggende toetsing wordt in het kader van uitspraken over de uitvoerbaarheid van het voornemen uitgegaan van een overtreding/ontheffingsaanvraag.

** Dit is de optimale periode voor het nader onderzoek (BIJ12, 2017 c, d, e, i, j en k).

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

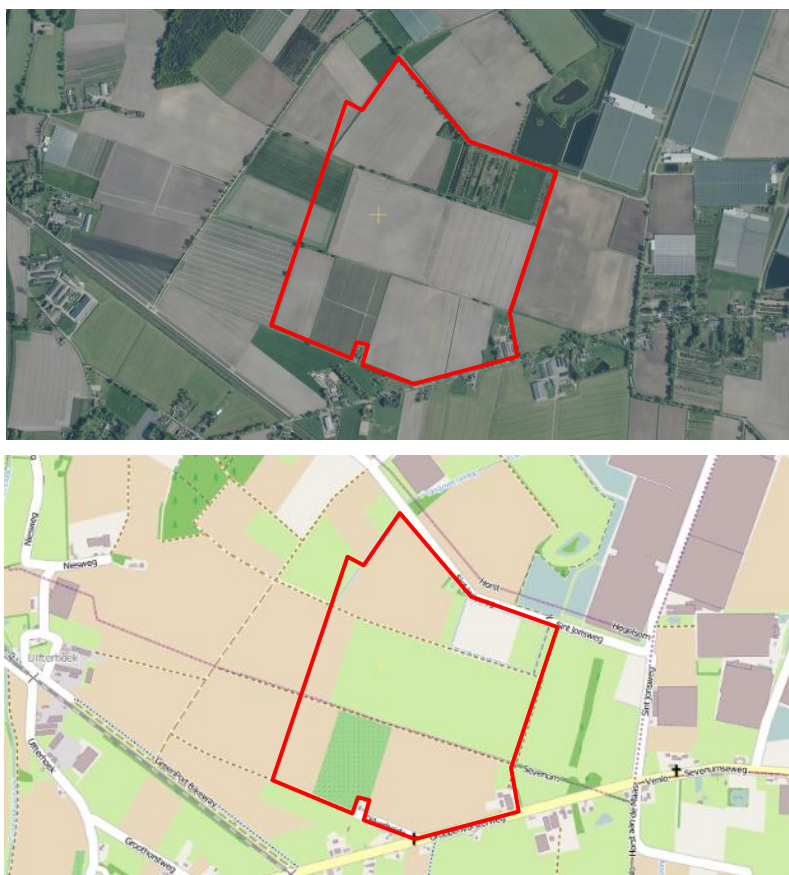
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Binnen de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venlo wordt het Klavertje 4 gebied verder ontwikkeld tot een duurzaam werklandschap met ruimte voor onder andere glastuinbouw, (agro)logistieke bedrijven, agribusiness en aanverwante bedrijven en onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Als onderdeel van het Klavertje 4 gebied is Californië BV voornemens om glastuingebied Californië II te realiseren binnen de gemeente Horst aan de Maas. Deze ontwikkeling is echter in het huidige bestemmingplan niet toegestaan. Om deze reden wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

Ruimtelijke plannen, zoals dergelijke bestemmingsplan, dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is.

In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Globespotter, 2016.

1.2 Planvoornemen

Californië 2 wordt integraal ontwikkeld tot een hoogwaardig duurzaam agrofood- en glastuinbouwcomplex. Het gebied, met een totaal oppervlak van ca. 68 ha ligt ten westen van en aansluitend aan het glastuinbouwgebied Californië 1. Verschillende functies krijgen een plek in het gebied. Centraal staat de ontwikkeling van ca. 40 ha glastuinbouw. In het noordoosten van het gebied wordt een bedrijfskavel van ca. 11 ha gerealiseerd voor een agrofood bedrijf (milieucategorie 3.2). Het gaat om een groenteverwerkingsbedrijf waar de producten die onder meer in het omliggende glastuinbouwgebied zijn geteeld, worden versneden, verwerkt en getransporteerd. Ten westen van het groenteverwerkingsbedrijf wordt een huisvestingslocatie voor arbeidsmigranten gerealiseerd. De hier wonende arbeidsmigranten werken allen in het agrofood bedrijf. Tot slot worden een viertal woon-werkkavels aan de Grubbenvorstweg bestemd (twee bestaande woningen en twee nieuwe kavels en worden alle functies landschappelijk en ecologisch ingepast door een natuur- en landschapszone die langs de randen van het gebied wordt aangelegd. In de onderstaande figuur zijn deze functies op hoofdlijnen weergegeven.

Zie Figuur 1.2 voor een impressie en het ontwerp van het voornemen.

Figuur 1.2. Schets planvoornemen. Californië 2 Ruimtebalans – Variant 7.1, 2018.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland; NNN) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en zo ja, of deze ontheffing of vergunning kan worden verleend, komt in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Wet natuurbescherming. Echter, deze vragen zijn ook relevant voor het bestemmingsplan omdat in deze Natuurtoets wordt beoordeeld of ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan het op voorhand in redelijkheid duidelijk is dat de Wet

natuurbescherming niet de uitvoerbaarheid van het plan in de weg zal staan. Het bestemmingsplan kan pas worden vastgesteld nadat uit een Natuurtoets duidelijk is geworden of voor de activiteiten die volgen uit deze vaststelling de mogelijkheid bestaat tot het verkrijgen van een ontheffing of vergunning.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling die mogelijk gemaakt worden door het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het plan uitvoerbaar en zijn, zo nodig, aanvullende voorwaarden in het plan aan de orde?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende Natuurtoets wordt niet ingegaan op de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Groene Bureau d.d. 16 december 2016 is aangegeven dat drie provincies (Utrecht, Overijssel en Gelderland) de geldende "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" (LNV, 2009) aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. De verwachting is dat ook overige provincies deze beschermingsstatus aanhouden. De lijst wordt begin 2017 door de provincies geëvalueerd en waar nodig aangepast. Bij voorliggende toetsing is uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te

vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in de bijlage).

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies. Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3,5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en / of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting

van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek (paragraaf 3.2) en gedurende het terreinbezoek (paragraaf 3.3) van voorliggende Natuurtoets. In paragraaf 3.4 wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

'Andere' beschermde soorten die zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage) zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, wordt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2012-2017 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Tevens wordt de rapportage van een gebiedsonderzoek uit 2014 gebruikt (Antea Group, 2014). Daarnaast worden indien relevant ook regionale bronnen, atlassen, gebruikt. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 26 juni 2017 is vanaf circa 09:30 een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 18 C° (www.buierenradar.nl). Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen. De stallen zijn betreden en de buitenkant van het woonhuis is (met een verrekijker) geïnspecteerd.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In paragraaf 4.1 wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2 in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in paragraaf 4.3 de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het plangebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen ten noorden van de Grubbenvorsterweg, een weg tussen Sevenum, buurtschap Californië en Grubbenvorst in Limburg. Het plangebied ligt globaal tussen de Gubbenvorsterweg, de Sint Jorisweg en de Dijkerheideweg. Het plangebied ligt ten westen van glastuinbouwgebied Californië I.

Het plangebied is een open agrarisch gebied. In het noorden worden aardappelen en mais geteeld. Tevens is in het noorden een dichtgegroeide poel met daarom heen grasland en struweel gesitueerd. Ook worden op een weiland koeien gehouden. In het midden van het plangebied worden bloemen, bieten en ijsbergsla geteeld. In het zuiden worden wortelen, bosbessen en ijsbergsla geteeld. De landbouwpercelen worden op een aantal plekken gescheiden door (droge) sloten. Deze sloten hebben vaak brede bermen. Ook de kavelontsluitingswegen hebben brede bermen. Langs een aantal wegen liggen laanbeplantingen. In het zuiden van het gebied ligt een verruigd terrein, een boerderij en een woning.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 4.1. Impressie van het plangebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht waargenomen beschermde soorten (Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10) en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest aangegeven met een 'X', in de directe omgeving van het plangebied (2,5 kilometer, NDFF, 2012-2017). Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFF (2012-2017) en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ransuil	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
	Wespendief	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Steenmarter			X
	Waterspitsmuis			X
	Verschillende vlemmuizen**		X	
Reptielen	Levendbarende hagedis			X
Amfibieën	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
Insecten - Dagvlinders	Geen waarnemingen			
Insecten - Kevers	Geen waarnemingen			
Insecten - Libellen	Geen waarnemingen			
Planten	Drijvende waterweegbree		X	

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

**Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het plangebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Aangezien het plangebied een beperkt aantal biotopen betreft (agrarische percelen, bebouwing, bomen), niet aansluit op grote natuur(lijke)gebieden, geen park- of bosachtige omgeving betreft, geen open water bevat (en dit ook niet in de directe nabijheid ligt) en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan Horst aan de Maas loopt, zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op beschermde (sub)soortgroepen die waarde hechten aan stabiele, specifieke en natuurlijke biotopen die niet in het plangebied aanwezig zijn. Het gaat daarbij om beschermde (water/land)zoogdieren (de bever), vissen en overige soortgroepen (kevers, kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten. Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

De volgende soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën en flora.**

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 3)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in of in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd (zie Kader 1).

Kader 1: Aanpassing soortenbeleid Provincie Limburg

Op 7 december 2017 heeft de Provincie Limburg het soortenbeleid uit de Wet Natuurbescherming aangepast. Door de beleidswijziging van de Provincie Limburg is de lijst met jaarrond beschermde nesten aangepast. Er zijn twee lijsten opgenomen in bijlage 3 van de beleidsregels: Tabel 1 betreft de lijst met jaarrond beschermde nesten (*categorie 1, 2 en 3*), met nieuwe soorten boerenzwaluw, bosuil, huiszwaluw, raaf, rode wouw en torenvalk. De buizerd en sperwer zijn niet meer op voorhand jaarrond beschermd. Tabel 2 betreft soorten waarvan moet worden getoetst of voldoende functioneel leefgebied aanwezig blijft (*categorie 4*), waaronder buizerd, sperwer, maar ook blauwe reiger, draaihals, ijsvogel, oeverzwaluw, zwarte specht, grauwe klauwier, grutto, kramsvogel, kwartelkoning, paapje, roerdomp, visdief, zomertortel, bijeneter, wulp, spotvogel en ringmus.

Categorie 1: jaarrond gebruikte nesten. Deze soorten maken ook buiten het broedseizoen gebruik van de nestplaats

Categorie 2: zeer plaatstrouwe broedvogels of soorten die afhankelijk zijn van bebouwing Deze soorten broeden elk broedseizoen op dezelfde plaats en zijn daarin zeer conservatief. De fysieke voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar

Categorie 3: plaatstrouwe vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest omdat ze niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben. Of ze bouwen een nieuw nest op het oude nest van het voorgaande jaar en zijn

extra kwetsbaar voor verstoring. Hier vallen ook roofvogels onder die zich sinds kort aan het vestigen zijn in de provincie waarvan de staat van instandhouding nog verre van gunstig van is. *Categorie 4:* zijn de nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat. Ze zijn dusdanig kwetsbaar dat de functionaliteit niet in het geding mag komen. Indien de omgeving van de bekende nestplaats vernietigd wordt moet worden bepaald of er voldoende functionaliteit behouden blijft.

De bomen en struiken in het plangebied vormen in potentie een geschikt broedbiotoop voor boomvalken. Tijdens het terreinbezoek is een boomvalk waargenomen (vliegend over het plangebied), maar er zijn geen nesten aangetroffen die erop duiden dat de boomvalk in het plangebied broedt. In de periode van 2012-2017 zijn meldingen gedaan van boomvalken in de omgeving van het plangebied. Er zijn meerdere meldingen gedaan van boomvalken die over het plangebied vlogen, maar de dichtstbijzijnde ter plaatse waargenomen boomvalk bevond zich op circa 2 kilometer afstand (NDFF, 2016). Vermoedelijk broeden de boomvalken in bosgebied de Reulsberg, circa 400 meter ten noordwesten van het plangebied. Aangezien het activiteitsgebied van een boomvalk rond de nestplaats groot is (2-5 kilometer (<https://boomvalken.nl>; www.roofvogels-hw.nl) en geen nesten in het plangebied zijn aangetroffen, vormt het plangebied onderdeel van het foerageergebied. Boomvalken foerageren in uiteenlopende landschappen en in de omgeving zijn beschikbare alternatieven aanwezig. Derhalve wordt het plangebied en invloedszone (zij het beperkt) ingeschat als niet essentieel leefgebied voor deze soort.

De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder dakpannen (BIJ12, 2017a). De gierzwaluw broedt vooral in steden en dorpen, waar hij nestelt in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens. Ook komt de soort tot broeden onder nokpannen (BIJ12, 2017b).

De woning en boerderijstallen in het plangebied bieden voor de huismus voldoende beschutte plaatsen om te broeden (zie Figuur 4.3). De huismus is tijdens het terreinbezoek niet gezien, maar wel gehoord. De huismussen bleken zich ten zuiden van het plangebied te bevinden (ter hoogte van de Grubbenvorsterweg 64). In combinatie met het feit dat het volop broedseizoen is voor de soort, zullen een aantal huismussen daar een territorium hebben. Het plangebied zelf maakt op basis van één veldbezoek geen onderdeel uit van het foerageergebied, omdat de huismussen het foerageergebied beperken tot de tuin van het genoemde perceel.

Voor gierzwaluwen bieden de woning en de boerderijstallen in het plangebied geen geschikte broedplaatsen, aangezien toegankelijke dakpannen ontbreken (zie Figuur 4.3). Tijdens het terreinbezoek zijn een aantal gierzwaluwen in het plangebied waargenomen. Het plangebied en de omgeving zullen deel uitmaken van het foerageergebied van de gierzwaluwen, maar het intensief agrarisch beheer van het plangebied maakt het tot een suboptimaal foerageergebied. Bovendien biedt het plangebied geen uniek biotoop en zijn er in de omgeving alternatieve leefgebieden en verblijfplaatsen aanwezig. Het plangebied en invloedszone (zij het beperkt) wordt gezien beschikbare alternatieven in de omgeving ingeschat als niet essentieel voor de huismus en de gierzwaluw.

De boerderijstallen in het plangebied kunnen in potentie een geschikt broedbiotoop voor kerkuilen en steenuilen vormen. Tevens vormen de agrarische percelen met plaatselijk verruigde vegetatie, paaltjes en weiland met vee geschikt foerageergebied (BIJ12, 2017c en d).

In de gebouwen van de boerderij zijn veel (verse) braakballen en uitwerpselen van de kerkuil waargenomen. In het plangebied werd geen kerkuil waargenomen en de ruimte tussen onder de daken is te klein om nestgelegenheid te bieden. Echter, gezien de versheid en hoeveelheid van de braakballen maakt de kerkuil veelvuldig gebruik van de bebouwing in het plangebied. Dit wijst erop dat de kerkuil een roestplek in het in het plangebied heeft. Aangezien het activiteitsgebied van de kerkuil rond de nestplaats 500 tot 1.500 meter rond de nestplaats

betreft (BIJ12, 2017c), is het aannemelijk dat de nestplaats zich in de omgeving van het plangebied bevindt.

Ook zijn op en nabij een paal in het plangebied verschillende sporen (braakballen, uitwerpselen en overblijfselen insecten) waargenomen die duiden op de aanwezigheid van steenuilen. Aangezien het activiteitsgebied van de steenuil rond de nestplaats slechts enkele honderden meters betreft (BIJ12, 2017d), is het aannemelijk dat de nestplaats zich in de bebouwing in of direct naast het plangebied bevindt.

In combinatie met het feit dat kerk- en steenuilen honkvast zijn en hun hele leven in hun territorium blijven, wordt het plangebied ingeschat als essentieel leefgebied voor deze soorten. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de aanwezige steenuil en kerkuil uiteen gezet worden.

De bomen in het plangebied vormen in potentie een geschikt broedbiotoop voor de buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief. Tijdens het terreinbezoek in 2014 is enkel een sperwer waargenomen, maar tijdens het terreinbezoek in 2017 zijn geen van deze roofvogels waargenomen. Er zijn geen (grote) nesten, horsten, gaten of holen aangetroffen die kunnen fungeren als vaste rust- en verblijfplaats voor deze soorten. In of het plangebied zijn ook geen sporen (zoals uitwerpselen, veren etc.) en/of nesten aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van deze roofvogels. Mogelijk vormt het plangebied en de omgeving een onderdeel van hun foerageergebied. Het betreft hier echter soorten met een groot territorium en foerageergebied. Het plangebied en invloedzone (zij het beperkt) wordt, in relatie met de omgeving, gezien het intensieve beheer van de locatie en beschikbare alternatieven in de omgeving ingeschat als niet essentieel voor deze soorten. Essentieel leefgebied van soorten met een jaarrond beschermd nest is uitgesloten van het plangebied.

Tevens is uit het terreinbezoek is gebleken dat de torenvalk (categorie 3) in het plangebied broedt. Tijdens het terreinbezoek werd duidelijk dat zich in het plangebied een torenvalkstaat bevindt met daarin jongen. Een volwassen torenvalk (vrouw) werd waargenomen terwijl zij met een prooi naar de nestkast vloog. Aangezien de torenvalk honkvast is en niet/nauwelijks is staat is om zelf een nest te bouwen (www.vogelbescherming.nl), wordt het plangebied ingeschat als essentieel leefgebied voor deze soort. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de aanwezige torenvalk uiteengezet worden.

Soorten waarvan getoetst moet worden of voldoende functioneel leefgebied aanwezig blijft (categorie 4)

Daarnaast werd tijdens het terreinbezoek een koerende zomertortel (categorie 4) gehoord in het struweel nabij de dichtgegroeide poel. Koeren betreft nest-indicerend gedrag. In aanmerking genomen dat het volop broedseizoen is voor de soort, zal de zomertortel een territorium hebben in het plangebied. In West-Europa bedraagt de afname in de aantallen zomertortels sinds halverwege de jaren '70 van de vorige eeuw meer dan 85% (www.vogelbescherming.nl). Derhalve is de Staat van Instandhouding van de zomertortel als broedvogel in Nederland zeer ongunstig (www.sovon.nl). In combinatie met het feit dat het plangebied zeer geschikt biotoop biedt (struweel; dichte, grote struiken) voor de zomertortel (www.sovon.nl), wordt verwacht dat het plangebied een essentiële verblijfplaats en/of essentieel leefgebied vormt van de soort. Derhalve is een effect van de werkzaamheden op de gunstige staat van instandhouding van de zomertortel niet uitgesloten. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de aanwezige zomertortel uiteen gezet worden.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1 en 3.5)

In het plangebied kunnen enkele algemene broedvogels tot broeden komen. Zo vormen de gebouwen en de vegetatie een geschikte broedlocatie voor verschillende zangvogels en duiven.

Tijdens het terreinbezoek werden verschillende algemene vogelsoorten waargenomen en/of gehoord, namelijk de holenduif (broedend in de boerderij), veldleeuwerik, geelgors (broedend in vegetatie), boompieper, gele kwikstaart, roodborsttapuit, merel, vink putter. Tevens zijn sporen van een patrijs waargenomen (zie Figuur 4.2). In de boerderij zijn nesten van witte kwikstaarten waargenomen.

Figuur 4.2a. Sporen van vogels in het plangebied.

Figuur 4.2b. Sporen van vogels in het plangebied.

Zoogdieren

Das

De grasweiden, het struweel en de akkers in het plangebied vormen potentieel geschikt foerageergebied voor de das (BIJ12, 2017e). Tijdens het terreinbezoek in 2014 is een pootafdruk van de das in het plangebied gevonden, maar werd geen burcht gevonden. Tijdens het terreinbezoek in 2017 zijn geen pootafdrukken, burchten, haren of uitwerpselen (nestputjes) gevonden. Wel is een wissel waargenomen die van een das is (zie Figuur 4.3). Dit duidt erop dat de das veelvuldig gebruik maakt van het plangebied en dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het foerageergebied. Derhalve wordt het plangebied ingeschat als essentieel leefgebied voor deze soort. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de aanwezige das uiteen gezet worden.

Eekhoorn

Uit de bureaustudie is gebleken dat de eekhoorn in de omgeving van het plangebied is waargenomen. Binnen het plangebied biedt de vegetatie om de poel in potentie voortplantings- en foerageergelegenheden voor de eekhoorn. In het plangebied zijn geen nesten, uitwerpselen, vraatsporen, loopsporen of andere sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van eekhoorns. Aangezien rond het plangebied geschikter habitat aanwezig is in de vorm van NNN-gebieden. Derhalve wordt het plangebied en invloedzone (zij het beperkt), in relatie met de omgeving, ingeschat als niet essentieel leefgebied is voor deze soort.

Waterspitsmuis

Uit de bureaustudie is gebleken dat de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied is waargenomen. Het betreft één waarneming (op 750 meter afstand NDFF) in de afgelopen vijf jaar en is op basis van braakbalonderzoek gedaan. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk water, zoals beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt (www.zoogdiervereniging.nl). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis, door het ontbreken van voldoende waterrijke locaties. De watergang in het noordoosten van het plangebied zou geschikt kunnen zijn, echter de aanwezige oevers zijn te steil om als geschikt leefgebied te dienen voor de soort. Tijdens het terreinbezoek zijn dan ook geen uitwerpselen of andere sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van de waterspitsmuis. Derhalve wordt het plangebied en invloedzone (zij het beperkt), in relatie met de omgeving, ingeschat als niet essentieel leefgebied is voor deze soort.

Steenmarter

In de provincie Limburg is de steenmarter niet beschermd en dus vrijgesteld, behalve in de maand juni. De steenmarter is gebaat bij rustige schuilplaatsen (www.zoogdiervereniging.nl). De boerderij, de landbouw en de bermen in het plangebied vormen in potentie een geschikt biotoop voor de steenmarter. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (zoals vraatsporen, uitwerpselen of loopsporen) aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van steenmarters. Derhalve heeft de steenmarter geen vaste verblijfplaats in het plangebied. De meest recente waarnemingen komen van levende exemplaren op redelijke afstand (circa 1,3 kilometer) (NDFF, 2016). Aangezien het territorium van de steenmarter zo'n 80 tot 700 hectare bedraagt (www.zoogdiervereniging.nl), maakt het plangebied mogelijk deel uit van het foerageergebied van de huidige populatie steenmarters. Echter, het plangebied biedt geen uniek biotoop en zijn er in de omgeving alternatieve foerageergebieden aanwezig. Derhalve wordt het plangebied en invloedzone (zij het beperkt), in relatie met de omgeving, ingeschat als niet essentieel leefgebied is voor deze soort.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Uit de bureaustudie is gebleken dat een aantal beschermde vleermuizen voorkomen in de omgeving van het plangebied (zie Tabel 4.1). Boombewonende vleermuizen (zoals de gewone grootoorvleermuis en de rosse vleermuis) verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen (BIJ12, 2017f en g). In het plangebied zijn geen bomen met scheuren, gaten of loshangend boomschors. Derhalve kunnen verblijfplaatsen van beschermde boombewonende vleermuizen worden uitgesloten.

Naast bomen vormen ook gebouwen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen in kleine ruimtes met constante klimatologische omstandigheden. Richels, dak(kant/nok)pannen, betimmeringen, dilatatievoegen, kieren, boeiboorden, gaten en spouwmuren bieden gebouwbewonende

vleermuizen toegang en vormen een geschikte verblijfplaats (BIJ12, 2017f en h). In het voorliggende plangebied ontbreken ruimtes, kieren en betimmeringen die vleermuizen toegang bieden tot het gebouw. In het woonhuis zijn spouwmuurgaten aanwezig, maar de meeste gaten bevinden zich laag bij de grond en zijn dichtgemaakt (zie Figuur 4.3). Derhalve bieden de gebouwen in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. Derhalve zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen in de gebouwen in het plangebied uit te sluiten.

Mogelijk vormt het plangebied onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen. Het plangebied vormt gezien de het agrarische karakter en de afwezigheid van unieke groene/natuurlijke elementen ten opzichte van de omgeving, naar verwachting geen essentieel foerageergebied (d.w.z. van essentieel belang voor de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen in de omgeving). In de omgeving is voldoende en alternatief foerageergebied aanwezig (zoals verder in het buitengebied). De ontwikkeling van de kassen zorgt ook niet voor een effect op mogelijke vliegroutes in de omgeving, omdat geen lijnvormige structuren worden doorbroken. Er zijn namelijk enkel lijnvormige structuren (bomenrijen) aanwezig buiten het plangebied. Het plangebied en invloedzone (zij het beperkt) wordt, in relatie met de omgeving, ingeschat als niet essentieel voor deze soort.

Overige (land)zoogdieren

Tijdens het terreinbezoek in 2014 zijn op de landbouwpercelen zijn pootafdrukken van het wild zwijn waargenomen. Tijdens het terreinbezoek in 2017 zijn geen (pootafdrukken van) wilde zwijnen aangetroffen. Het is mogelijk dat wilde zwijnen het maïspaneel gebruiken als foerageergebied. Na het oogsten van deze maïs zullen de zwijnen ook weer verdwijnen uit het gebied. Waarschijnlijk ligt de kern van het leefgebied van de wilde zwijnen in het bosgebied ten noordwesten van het plangebied. Derhalve wordt het plangebied en invloedzone (zij het beperkt), in relatie met de omgeving, ingeschat als niet essentieel leefgebied is voor deze soort.

Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen of individuen van andere (beschermde) zoogdieren aangetroffen. Deze zijn dan ook uitgesloten van het plangebied.

Reptielen

Binnen het plangebied zijn een aantal rustige schrale bermen met plekken om te zonnen aanwezig. Deze plekken vormen een ideaal leefgebied voor de levendbarende hagedis (BIJ12, 2017i). De soort is tijdens het terreinbezoek aangetroffen. De levendbarende hagedis stak de weg over naar de berm (zie Figuur 4.3). In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de aanwezig levendbarende hagedis uiteen gezet worden.

Amfibieën

Uit de bureaustudie blijkt dat de kamsalamander en de poelkikker nabij het plangebied voorkomen. Het plangebied biedt op verschillende plaatsen geschikt habitat voor de soorten (BIJ12, 2017j en k). In het noorden van het plangebied ligt een poel met daaromheen een natuurlijk grasland en struweel. Momenteel is de poel in zijn geheel dichtgegroeid en staat de poel droog, maar in 2014 bleek hier nog stilstaand water in te staan. In nattere periodes (o.a. in het voorjaar) kan deze poel water bevatten en derhalve een geschikt biotoop vormen voor de kamsalamander en de poelkikker. In het noorden van het plangebied is ook een sloot aanwezig met schoon, onbeschaduwde en stromend water met een begroeide oeverzone. Deze sloot betreft een geschikt biotoop voor de poelkikker. Verder zijn verspreid over het plangebied droogstaande slootjes aanwezig, maar in nattere periodes kunnen ook deze slootjes stilstaand water bevatten en een geschikt biotoop vormen voor de poelkikker en de kamsalamander.

Derhalve is de aanwezigheid van de poelkikker en de kamsalamander niet uit de sluiten van het plangebied. In Hoofdstuk 5 zullen de vervolgstappen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het plangebied op de eventueel aanwezige kamsalamander en poelkikker uiteen gezet worden.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

Tijdens het terreinbezoek zijn enkele, niet-beschermde vlinders en libellen aangetroffen, namelijk het groot koolwitje, de kleine vuurvliinder, het koevinkje, de platbuiklibel en de oeverlibel. Tijdens het terreinbezoek zijn geen beschermde vlinders of libellen en overige soortgroepen aangetroffen. Deze worden gezien het intensief beheerde karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die deze insecten aan hun leefgebied stellen, ook niet verwacht. Essentieel leefgebied is uitgesloten in het plangebied.

Flora

Tijdens het terreinbezoek bleek het grootste deel van het terrein in gebruik voor teelt van aardappelen, mais, bloemen, bieten, ijsbergslag, bosbessen en ijsbergsla. Langs de wegen en nabij de poel stonden enkele bomen, zoals hazelnoot, knotwilg, krulpopulier, trilpopulier en zomereik. Verder zijn onder andere grote brandnetels, ridderzuring, perzikkruid, glanshaver, grote ratelaar en kamille aangetroffen. Uit de bureaustudie blijkt de drijvende waterweegbree te zijn waargenomen in de omgeving van het plangebied. De meest recente waarnemingen zijn op redelijke afstand (circa 200 meter) gedaan (NDFF, 2013). Tijdens het terreinbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gezien het intensief beheerde en voedselrijke karakter van het plangebied en de biotoop-specifieke eisen die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht. De aanwezigheid van standplaatsen van beschermde flora is uitgesloten.

Figuur 4.3. Indicaties aan- of afwezigheid vogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

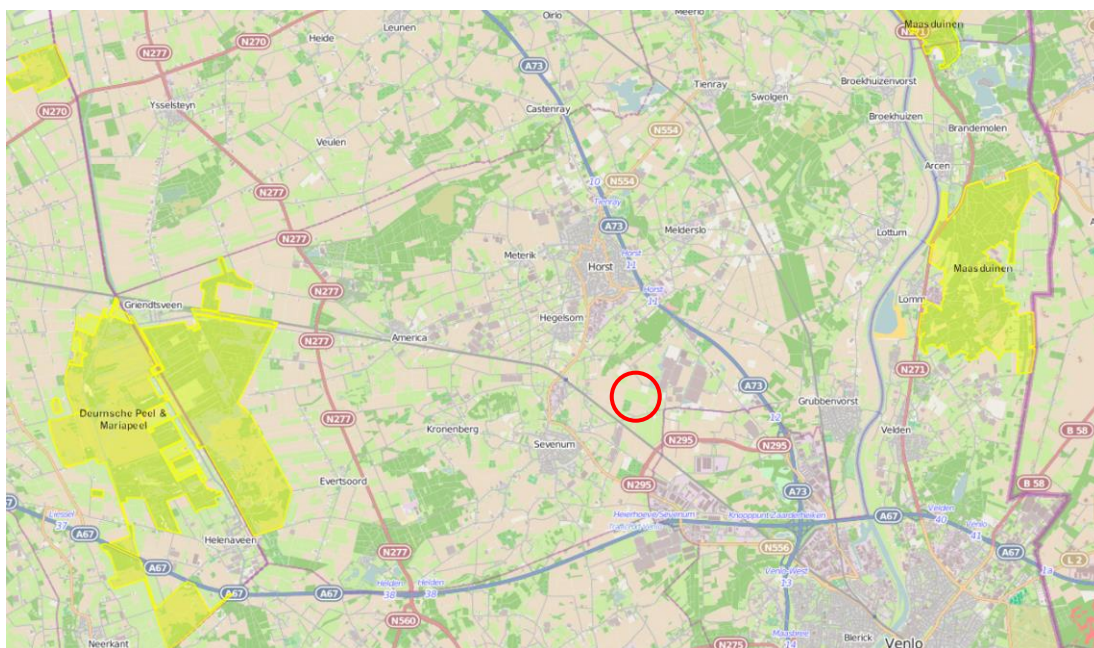
Soortgroep	Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogels	Kerkuil en steenuil	Jaarrond beschermd nest (categorie 1)	Ja	Sporen waargenomen in het plangebied en potentiële voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen in de gebouwen, vegetatie en op de paaltjes.
	Torenvalk	Jaarrond beschermd nest (categorie 3)	Ja	Broedgeval in de torenvalkkast
	Zomertortel	Toets voldoende functioneel leefgebied aanwezig (categorie 4)	Ja	Gehoord in het plangebied en mogelijk broedlocatie(s) in de vegetatie om de poel.
	Algemeen voorkomende broedvogels	Artikel 3.1, Artikel 3.5	Ja	Waargenomen in plangebied en broedlocaties in de vegetatie en gebouwen.

Zoogdieren	Das	Artikel 3.10	Ja	Sporen waargenomen in het plangebied en potentieel essentieel leefgebied.
Reptielen	Levendbarende hagedis	Artikel 3.10	Ja	Waargenomen en potentiële voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen in de vegetatie.
Amfibieën	Kamsalamander en poelkikker	Artikel 3.5	Mogelijk	Soorten in de directe omgeving waargenomen en potentiële voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen in de vegetatie, sloten en poel.

4.3 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Plangebied ligt niet in beschermde gebieden. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn Deurnsche Peel & Mariapeel, Boschhuizerbergen en Maasduinen gelegen (zie afbeelding 4.4). De afstand tot deze gebieden is respectievelijk 9 kilometer, 13 kilometer en 7 kilometer.

Afbeelding 4.4: Plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000 gebied. Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx.

Natuurnetwerk Nederland

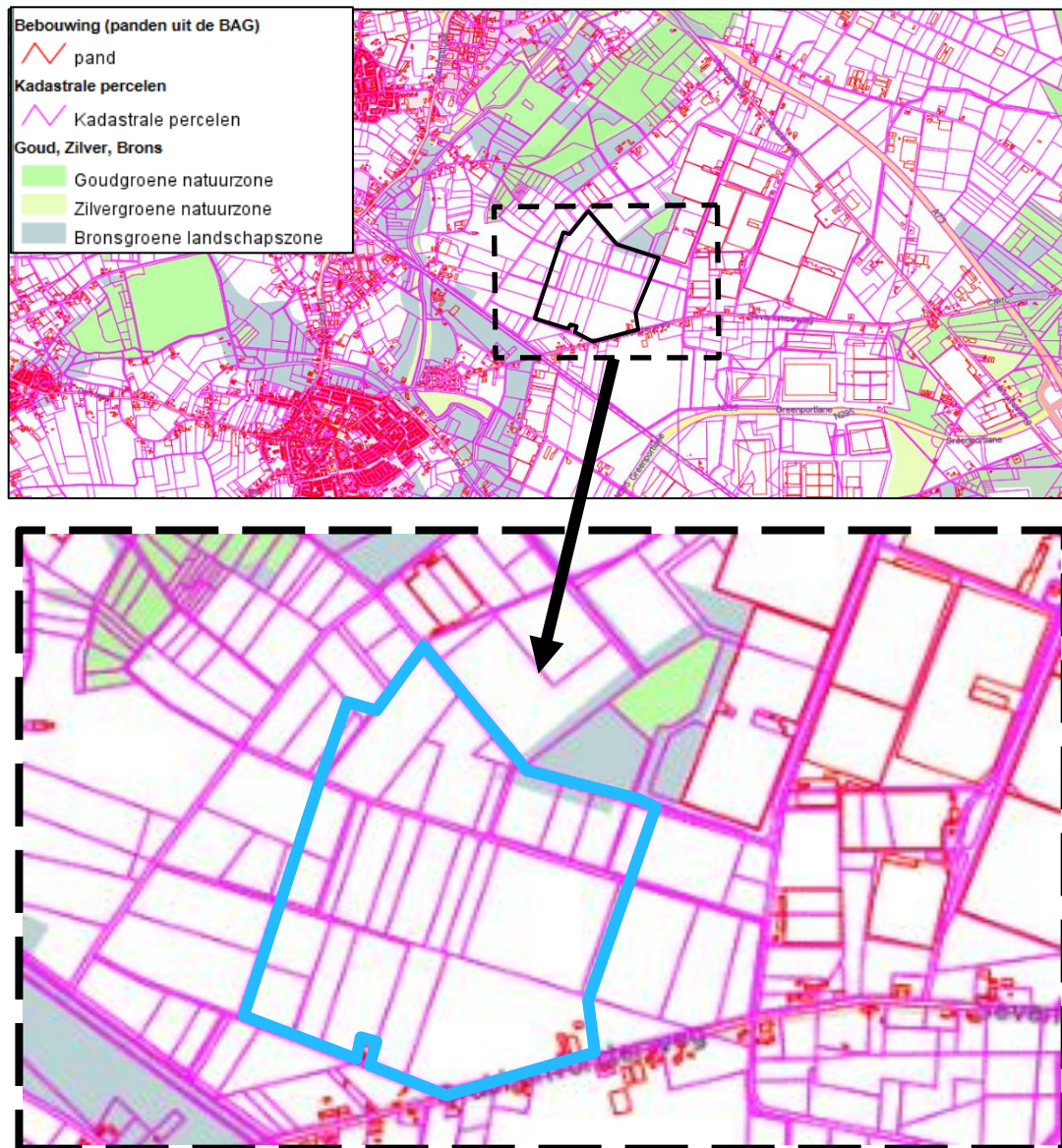
In de Provincie Limburg is het NNN uitgewerkt in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de Goudgroene natuurzone, de Zilvergroene natuurzone en de Bronsgroene landschapszone.

Goudgroene natuurzone: De goudgroene natuurzone vormt het Limburgse deel van het Nationale Natuurnetwerk. Binnen de goudgroene zone streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur, en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Voor de Goudgroene natuurzone geldt het 'nee, tenzij' principe. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. De effecten van een ingreep moeten gecompenseerd worden.

Voor de Zilvergroene natuurzone staat het benutten van kansen voor de natuur centraal. Hier worden natuurprojecten gestimuleerd door de Provincie. De begrenzing van deze natuur is flexibel.

De Bronsgroene landschapszone valt niet onder het NNN. In de Bronsgroene landschapszone geldt een 'ja, mits' principe. Dit houdt in dat ontwikkelingen binnen de ruimte die het beleid voor de verschillende thema's biedt mogelijk zijn mits de kernkwaliteiten behouden blijven of versterkt worden (Provincie Limburg, 2014). De bronsgroene landschapszone is een samenvoeging, aanpassing en verkleining van de voormalige POL provinciale ontwikkelingszone groen (POG) en ruimte voor veerkrachtige watersystemen.

In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied bevindt zich op circa 190 meter ten noordoosten en betreft een Goudgroene natuurzone (zie Figuur 4.5).

Figuur 4.5. Ligging NNN-gebieden in de omgeving van het plangebied (blauw kader). Bron: GISViewer Limburg.

5 Toetsing

In paragraaf 5.1 is de effectbepaling van het plan gegeven. In paragraaf 5.2 worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). In paragraaf 5.3 wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- De gebouwen van de boerderij worden gesloopt;
- De bomen worden gekapt;
- De overig vegetatie wordt verwijderd;
- De grond wordt bouwrijp gemaakt.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de steenuil en de kerkuil aanwezig zijn in het plangebied. De gebouwen (in of direct naast het plangebied), vegetatie en op de paaltjes vormen potentiële voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen. Verder is gebleken dat de torenvalk in het plangebied broedt en dat de zomertortel een territorium heeft in de vegetatie rond de poel. De gebouwen en de aanwezige vegetatie vormen geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogels (artikel 3.1 en 3.5). Tevens is gebleken dat de das in het plangebied aanwezig is. De aanwezige vegetatie vormt geschikt foerageergebied voor de das. Verder is de levendbarende hagedis in het plangebied waargenomen. Mogelijk zijn ook de kamsalamander en poelkikker in het plangebied aanwezig, omdat het plangebied voldoet aan de biotoopeisen en omdat deze amfibieën in de directe omgeving zijn waargenomen. Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde als gevolg van de ontwikkelingen mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soortgroepen. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen.

5.2.1 Vogels

Jaarrond beschermde nesten

Kerkuil en steenuil

Duidelijk is dat de kerkuil en steenuil van het plangebied gebruikmaken. De bebouwing in het plangebied biedt potentiële nestgelegenheden. Ook als de kerkuil en steenuil niet in maar in de boerderijen vlak buiten het plangebied broeden, kan het plangebied onderdeel uitmaken van het essentiële leefgebied van de soorten. Voor deze soorten geldt dat aantasting niet zonder meer toegestaan is. Indien daadwerkelijk voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten aanwezig zijn in het plangebied en deze wordt heringericht, dan worden de beschermde voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Indien voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kerkuil en steenuil in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in

het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals alternatieve verblijfplaatsen of alternatief leefgebied. Als gevolg van de werkzaamheden zal er geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding aangezien er mitigerende maatregelen te nemen zijn waardoor er geen negatief effect plaatsvindt op populatieniveau/-omvang. Voorbeelden van mitigerende maatregelen zijn het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en (in het geval van een ontheffingsaanvraag) biotoopverbetering.

Voor het plan geldt dat er voor de soorten (bij blijk van aanwezigheid) geen andere werkwijze/locatie van het plan mogelijk is waardoor de soorten niet of minder geschaad worden aangezien het hier een herontwikkeling van het gebied betreft. Daarbij is het niet mogelijk om het gebied her te ontwikkelen zonder dat daarbij de gebouwen en de potentiële verblijfplaatsen van de soorten nadelig beïnvloed worden.

Concluderend: de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de kerkuil en de steenuil.

Om bij de voorbereiding van de realisatie te bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, is tijdig en nauwkeurig inzicht noodzakelijk in het daadwerkelijke gebruik en de functie van het plangebied voor de kerkuil en de steenuil. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende kennisdocument van BIJ12 (BIJ12c en d). Nader onderzoek, conform de soortenstandaard (BIJ12c en d), vindt in de optimale periode plaats (kerkuil: drie veldbezoeken in de periode 1 februari – half oktober en steenuil: drie veldbezoeken in de periode 15 februari – 15 april).

Het onderzoek naar de kerkuil is dit jaar (2017) niet meer mogelijk. De eerstvolgende mogelijkheid om dit onderzoek op te starten is in de periode 15 februari – 15 april 2018.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

Verder wordt geadviseerd om de torenvalkkast buiten het broedseizoen te verplaatsen naar de rand van het plangebied. Aangezien de torenvalk bij voorkeur aan rand van bos en bosjes broedt (www.vogelbescherming.nl), wordt geadviseerd om de kast naast de vegetatie rondom de poel te plaatsen. Op die manier wordt de broedbiotoop van de torenvalk binnen het plangebied behouden.

Torenvalk

Verder is in de torenvalkkast in het plangebied een broedgeval van de torenvalk waargenomen. Sinds december 2017 is het nest van de torenvalk in de provincie Limburg jaarrond beschermd. Voor de torenvalk geldt ook dat aantasting niet zonder meer toegestaan is. Indien het plangebied wordt heringericht, wordt de beschermde voortplantingsplaats verstoord en vernietigd. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Aangezien deze vogel ieder jaar terugkeert naar hetzelfde nest, maar het nest niet het gehele jaar door gebruikt, wordt geadviseerd om de torenvalkkast buiten het broedseizoen te verplaatsen naar de rand van het plangebied. Aangezien de torenvalk bij voorkeur aan rand van bos en bosjes broedt (www.vogelbescherming.nl), wordt geadviseerd om de kast naast de vegetatie rondom de poel te plaatsen. Op die manier wordt de broedbiotoop van de torenvalk binnen het plangebied behouden en kan de torenvalk gemakkelijk de agrarische percelen buiten het plangebied bereiken om te foerageren.

Concluderend: Indien de torenvalk kast buiten het broedseizoen wordt verplaatst, vormt de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de torenvalk.

Zomertortel

Duidelijk is dat de zomertortel van de opgaande vegetatie om de poel gebruikmaakt en hier hoogst waarschijnlijk ook tot broeden komt. Daarnaast zal de tortel de aanwezige akkerlanden gebruiken om te foerageren. Voor deze vogel geldt dat, indien de omgeving van de bekende nestplaats vernietigd wordt, moet worden beoordeeld of voldoende functioneel leefgebied behouden blijft (categorie 4). In aanvulling hierop staat de zomertortel op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels, omdat de aantallen zomertortels in heel West-Europa enorm afnemen (www.vogelbescherming.nl). Voor soorten op de Rode Lijst geldt een hogere prioriteit bij het nemen van actieve beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld door hun leefgebieden te verbeteren.

Gezien de zeldzaamheid van de zomertortel wordt geadviseerd om de poel en de omringende opgaande vegetatie als leefgebied voor de tortel en groene aankleding van de glastuinbouw te behouden. Zo wordt broedbiotoop van de zomertortel behouden.

Aangezien de poel aan de rand van het plangebied is gesitueerd kan de zomertortel gebruik maken van de agrarische percelen ten noorden van het plangebied. Derhalve zal als gevolg van het voorgenomen ontwikkeling geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Concluderend: Indien de poel met omringende opgaande vegetatie wordt behouden, vormt de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de zomertortel.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1 en 3.5)

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels (en de broedvogels aanwezig in het plangebied) kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (periode van maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden en effect op hebben) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. In gebruik zijnde nesten mogen immers niet aangetast of verwijderd worden. Dit komt erop neer om de broedbiotopen voor vogels (de dichte vegetatie) voorafgaand aan het broedseizoen te verwijderen. Ook kunnen de gebouwen als broedplaats gebruikt worden door bijvoorbeeld duiven. De gebouwen kunnen ongeschikt gemaakt worden door gebruik te strippen. Het strippen van een gebouw houdt in dat het gebouw afgebroken wordt op een manier waarbij men van buiten naar binnen toe werkt.

Mocht bovenstaande werkwijze niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied

---

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Indien met het bovenstaande rekening gehouden wordt, is het voorliggende bestemmingsplan uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) wat betreft de algemene broedvogels.

Voordat bovenstaande werkwijzen uitgevoerd mogen worden, geldt dat allereerst duidelijk moet zijn hoe de kerkuil en de steenuil het plangebied gebruiken.

5.2.2 Zoogdieren

Das

Duidelijk is dat de das in het plangebied voorkomt. Indien daadwerkelijk voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten aanwezig zijn in het plangebied en deze wordt heringericht, dan worden de beschermde voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord en vernietigd en kunnen dassen worden gedood of verwond. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Indien voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals alternatief leefgebied. Als gevolg van de werkzaamheden zal er geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding aangezien er mitigerende maatregelen te nemen zijn waardoor er geen negatief effect plaatsvindt op populatieniveau/-omvang.

Voor het plan geldt dat er voor de soort (bij blijk van aanwezigheid) geen andere werkwijze/locatie van het plan mogelijk is waardoor de soort niet of minder geschaad worden aangezien het hier een herontwikkeling van het gebied betreft. Daarbij is het niet mogelijk om het gebied her te ontwikkelen zonder dat daarbij de potentiële verblijfplaatsen van de soort nadelig beïnvloed worden.

Concluderend: de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de das.

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van het plangebied voor de das noodzakelijk. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017d). Voor het nader onderzoek is het nodig om camera's (cameravallen) op te hangen op de plek van de wissel en andere delen van het plangebied met habitatkenmerk waarvan de das afhankelijk is. Het betreft bij voorkeur camera's die geen gebruik maken van zichtbaar infrarood bij de opnamen. De camera's kunnen het hele jaar door worden opgehangen, maar hierbij moet wel rekening worden gehouden met dat de dassen in de schemering of in de nacht actief zijn en dat dassen minder actief zijn tijdens koude perioden. De afwezigheid van de das kan worden aangenomen als na drie

veldinventarisaties (voldoende verspreid over het jaar en onder goede omstandigheden) geen aanwijzingen zijn gevonden dat de das aanwezig is in het gebied.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

5.2.3 Reptielen en amfibieën

Levendbarende hagedis

Duidelijk is dat de levendbarende hagedis in de bermen het plangebied voorkomt. Indien daadwerkelijk voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten aanwezig zijn in het plangebied en deze wordt heringericht, dan worden de beschermde voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord en vernietigd en kunnen levendbarende hagedissen worden gedood of verwond. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Indien voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals alternatief leefgebied. Als gevolg van de werkzaamheden zal er geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding aangezien er mitigerende maatregelen te nemen zijn waardoor er geen negatief effect plaatsvindt op populatieniveau/-omvang.

Voor het plan geldt dat er voor de soort (bij blijk van aanwezigheid) geen andere werkwijze/locatie van het plan mogelijk is waardoor de soort niet of minder geschaad worden aangezien het hier een herontwikkeling van het gebied betreft. Daarbij is het niet mogelijk om het gebied her te ontwikkelen zonder dat daarbij de potentiële verblijfplaatsen van de soort nadelig beïnvloed worden.

Concluderend: de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de levendbarende hagedis.

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van het plangebied voor de levendbarende hagedis noodzakelijk. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van het geldende kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017i). De levendbarende hagedis is niet in iedere periode even actief. Daarom is het voor het nader onderzoek (BIJ12, 2017i) nodig om het plangebied drie maal verspreid over het meest actieve seizoen van de soort (maanden april en mei) te bezoeken.

Een dergelijk onderzoek is dit jaar (2017) niet meer mogelijk. De eerstvolgende mogelijkheid om dit onderzoek op te starten is in de periode april - mei 2018. Het is ook mogelijk om in de periode juni – september te inventariseren, maar dan zullen meer dan drie rondes plaats moeten vinden.

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

Kamsalamander en poelkikker

Mogelijk bevinden de kamsalamander en de poelkikker zich in de sloten en poel in het plangebied. Indien daadwerkelijk voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten aanwezig zijn in het plangebied en deze wordt heringericht, dan worden de beschermde voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord en vernietigd en kunnen kamsalamanders en/of poelkikkers worden gedood of verwond. Dit is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Indien voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van de amfibieën in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld (en zijn uitgevoerd) aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals alternatief leefgebied. Als gevolg van de werkzaamheden zal er geen effect zijn op de gunstige staat van instandhouding aangezien er mitigerende maatregelen te nemen zijn waardoor er geen negatief effect plaatsvindt op populatieniveau/-omvang.

Voor het plan geldt dat er voor de soorten (bij blijk van aanwezigheid) geen andere werkwijze/locatie van het plan mogelijk is waardoor de soorten niet of minder geschaad worden aangezien het hier een herontwikkeling van het gebied betreft. Daarbij is het niet mogelijk om het gebied her te ontwikkelen zonder dat daarbij de potentiële verblijfplaatsen van de soorten nadelig beïnvloed worden.

Concluderend: de soortbescherming uit de Wet natuurbescherming vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan wat betreft de kamsalamander en de poelkikker.

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van het plangebied voor de kamsalamander en de poelkikker noodzakelijk (BIJ12, 2017j en k). Om vast te stellen dat een voortplantingswater door de kamsalamander wordt gebruikt, is het nodig om een het plangebied in het voortplantingsseizoen (februari – juni) te bezoeken. Er zijn verschillende methoden om de aanwezigheid van de kamsalamander vast te stellen. Migratie naar voortplantingswater kan worden onderzocht in de periode februari – maart door het plangebied tweemaal te bezoeken, de aanwezigheid van eitjes kan worden onderzocht in de periode april - mei en de aanwezigheid van larven of volwassen exemplaren kan worden onderzocht in mei en juni door het plangebied op drie achtereenvolgende nachten bezoeken. Buiten het voortplantingsseizoen kan de aan- of afwezigheid van kamsalamanders worden bepaald door het plangebied op vijf vochtige avonden te bezoeken. Om poelkikkers te inventariseren is het nodig om het plangebied tweemaal verspreid over de maanden waarin kooractiviteit plaatsvindt (mei – juni) te bezoeken. Tevens kunnen volwassen dieren van half april tot en met eind mei geïnventariseerd worden.

Dergelijke onderzoeken zijn dit jaar (2017) niet meer mogelijk. De eerstvolgende mogelijkheden om deze onderzoeken op te starten zijn in de periodes februari – juni 2018 (kamsalamander) en half april – eind mei 2018 (poelkikkers).

Indien daadwerkelijk beschermde verblijfplaatsen aanwezig zijn dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat op 7, 9 en 13 kilometer afstand van het plangebied Natura 2000-gebieden liggen. De Natura 2000-gebieden liggen echter buiten het invloedsgebied van het plan wat betreft de meeste storingsfactoren zoals verdroging of geluid- en lichtverstoring. Gezien de aard van de voorliggende ontwikkelingen (glastuinbouw), de beperkte afstand tot de gebieden en de gevoeligheid van deze Natura 2000-gebieden voor stikstofdepositie is het op voorhand niet uitgesloten of voorliggend plan een bijdrage levert aan stikstofdepositie in omliggende gebieden. Stikstofdepositie leidt tot verzuring en vermesting van Natura 2000-gebieden en draagt zo bij aan negatieve effecten. Negatieve effecten kunnen daarom niet worden uitgesloten.

In het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) dient de bijdrage van de voorgenomen ontwikkeling aan de stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitattypen te worden berekend met het rekenprogramma AERIUS Calculator. Op basis van de uitkomst van deze berekening kunnen vervolgstappen bepaald worden.

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft het NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie.

Er bevindt zich geen NNN binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel NNN-gebieden. Significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN in de nabijheid van het plan kunnen door de afstand en aard van de ontwikkeling worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft een niet wezenlijk tot beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor het NNN geen belemmeringen.

6 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden

Eijk, C.H.J. van (Antea Group), 2014, Gebiedsonderzoek natuur Bestemmingsplan Californië 2, kenmerk 258043

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Huismus

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw

BIJ12, 2017c. Kennisdocument Kerkuil

BIJ12, 2017d. Kennisdocument Steenuil

BIJ12, 2017e. Kennisdocument Das

BIJ12, 2017f. Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis

BIJ12, 2017g. Kennisdocument Rosse vleermuis

BIJ12, 2017h. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis

BIJ12, 2017i. Kennisdocument Levendbarende hagedis

BIJ12, 2017j. Kennisdocument Kamsalamander

BIJ12, 2017k. Kennisdocument Poelkikker

Overig:

- <https://boomvalken.nl>
- <https://globespotter.cyclomedia.nl>
- <https://ndff-ecogrid.nl/>
- <http://portal.prvlimburg.nl/gisviewer/>
- www.roofvogels-hw.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.vogelbescherming.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Natuurtoets
Californië II
projectnummer 414652.00
27 februari 2018 revisie 01
Californië BV

Bijlage

Bijlage I: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintersaars zijn derhalve niet vermeld.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluitier	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barmsijs	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuul	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluitier
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluitier	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griël	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren landzoogdieren	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreepad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker	wolf	
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren vleermuizen	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
zilverstreephooibeestje	grote hoefijzerneus		
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker	ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer	tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel	vale vleermuis	
	rivierrombout	watervleermuis	
sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis		
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren zeezoogdieren	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfin
	muurhagedis		gewone dolfin
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfin
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuumelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruiend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfin

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis Wezel** Wild zwijn Woelrat*	Donker pimperlblauwtje Duinparelmoervlinder Gentiaanblauwtje Grote parelmoervlinder Grote vos Grote vuurvlinder Grote weerschijnvlinder Iepenpage Kleine heivlinder Kleine ijsvogelvlinder Kommavlinder Pimperlblauwtje Vinpootsalamander Sleedoorpage Spiegeldikkopje Veenbesblauwtje Veenbesparelmoervlinder Veenhooibeestje Veldparelmoervlinder Zilveren maan
Aardmuis* Boommarter Bosmuis* Bunzing** Damhert Das Dwergmuis* Dwergspitsmuis* Edelhert Eekhoorn Egel* Eikelmuis Gewone bosspitsmuis* Gewone zeehond Grote bosmuis Grijze zeehond Haas* Hermelijn** Huisspitsmuis* Konijn* Molmuis Ondergrondse woelmuis* Ree* Rosse woelmuis* Steenmarter Tweekleurige bosspitsmuis* Veldmuis* Veldspitsmuis Vos*	Amfibieën Alpenwatersalamander Bruine kikker* Gewone pad* Kleine watersalamander* Meerkikker* Middelste groene kikker* Vinpootsalamander Vuur salamander	Libellen Beekkrombout Bosbeekjuffer Donkere waterjuffer Gevlekte glanslibel Gewone bronlibel Hoogveenglanslibel Kempense heidelibel Speerwaterjuffer
	Reptielen Adder Hazelworm Levendbarende hagedis	Kevers Vliegend hert
	Ringslang	
	Vissen Beekdonderpad Beekprik Elrits Europese rivierkreeft Gestippelde alver Grote modderkruiper Kwabaal	
	Dagvlinders Aardbeivlinder Bosparelmoervlinder Bruin dikkopje Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten	Groene nachtorchis Groensteel Groot spiegelklokje Grote bosaardbei Grote leeuwenklauw Honingorchis Kalkboterbloem Kalketrip Karthuizeranjer Karwijselie Kleine ereprijs Kleine Schorseneer Kleine wolfsmelk Kluwenklokje Knollathyrus Knolspirea Korensla Kranskarwij Kruiptijm Lange zonnedaauw Liggende ereprijs Moerasgamander Muurbloem Naakte lathyrus Naaldenkervel Pijlscheefkalk	Roggelelie Rood peperboompje Rozenkransje Ruw parelzaad Scherpkruid Schubvaren Schubzegge Smalle raai Spits havikskruid Steenbraam Stijve wolfsmelk Stofzaad Tengere distel Tengere veldmuur Trosgamander Veenbloembies Vliegenorchis Vroege ereprijs Wilde averuit Wilde ridderspoor Wilde weit Wolfskers Zandwolfsmelk Zinkviooltje Zweedse kornoelje
Akkerboterbloem Akkerdoornzaad Akkerogentroost Beklierde ogentroost Berggamander Bergnachtorchis Blaasvaren Blauw guichelheil Bokkenorchis Bosboterbloem Bosdravik Brave hendrik Brede wolfsmelk Breed wollegras Bruinrode wespenorchis Dennenorchis Dreps Echte gamander Franjementiaan Geelgroene wespenorchis Geplooid vrouwenmantel Getande veldsla Gevlekt zonneroosje Glad biggenkruid Gladde zegge		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g	

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

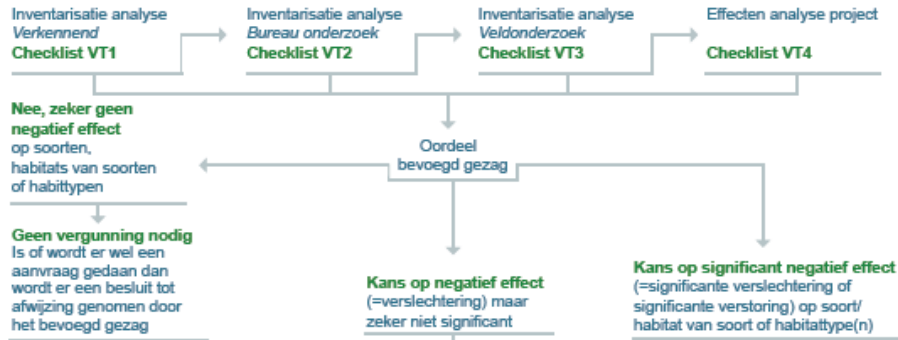
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermd gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

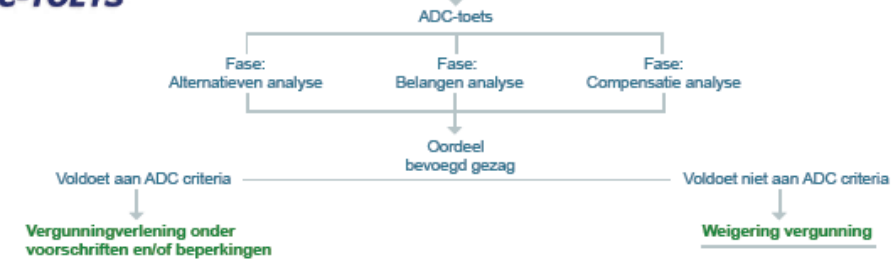
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 20606920
E. p.kennes@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.